

Wyrok z dnia 30 października 1996 r.
II URN 37/96

Na podstawie przepisów art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) przy rozpatrywaniu wniosku o rentę inwalidzką, zgłoszonego po dniu wejściu w życie tej ustawy, tj. po dniu 15 listopada 1991 r., niedopuszczalne jest uwzględnienie na prawo do tego świadczenia okresów zatrudnienia, równorzędnych z zatrudnieniem i okresów zaliczalnych na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników - Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) chyba, że przed tą datą zostały spełnione przesłanki z art. 26 ust. 2 tej ustawy.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Kazimierz Jaśkowski, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego, po rozpoznaniu w dniu 30 października 1996 r. sprawy z wniosku Bogusławy K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w T. o rentę inwalidzką, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 7 grudnia 1995 r. [...]

o d d a ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Wnioskodawczyni Bogusława K., urodzona 14 stycznia 1960 r. dochodziła przyznania renty inwalidzkiej, powołując się w kwestionariuszu na zatrudnienie w Zakładach Azotowych w T.-M. w okresie od 30 czerwca 1979 r. do 16 grudnia 1991 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, dokumentując je świadectwem pracy.

Obwodowa Komisja Lekarska do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia [...] orzeczeniem z dnia 17 lipca 1995 r. zaliczyła ubiegającą się do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia [...] stwierdzając, że inwalidztwo powstało przed grudniem 1994 r., natomiast Komisja Wojewódzka przyjęła, iż stwierdzone schorzenia nie powodują inwalidztwa, wobec zachowanej w pełni zdolności do pracy.

Decyzją z dnia 18 sierpnia 1995 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w T. - w oparciu o powyższe orzeczenie lekarskie - odmówił uwzględnienia wniosku, ustalając nadto brak wymaganego okresu zatrudnienia [...].

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 7 grudnia 1995 r. oddalił odwołanie wnioskodawczyni. W uzasadnieniu sporządzonym na żądanie Sądu Najwyższego (art. 419 § 3 KPC), Sąd orzekający ustalił, że wnioskodawczyni jest inwalidą II grupy z ogólnego stanu zdrowia od sierpnia 1995 r., natomiast inwalidztwo III grupy powstało przed grudniem 1994 r., to jest w ciągu 18 miesięcy od zaprzestania pobierania przez nią zasiłku dla bezrobotnych. W okresie

jednak od 1 grudnia 1984 r. do 30 listopada 1994 r. (ostatnie dziesięciolecie przed dniem powstania inwalidztwa) odwołująca się wykazała 3 lata 7 miesięcy 6 dni okresów składkowych, stąd można uwzględnić okres nieskładkowy jedynie w wymiarze 1 roku 2 miesięcy 12 dni (1/3 ustalonych okresów składkowych). Łącznie więc wnioskodawczyni udowodniła 4 lata 9 miesięcy i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych, zamiast wymaganych 5 lat (art. 33 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników - Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości i zarzucając rażące naruszenie prawa, tj. art. 3 § 2 KPC oraz art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Zdaniem rewidującego w okresie od 1 grudnia 1984 r. do 30 listopada 1994 r. wnioskodawczyni wykazała "okresy zatrudnienia i równorzędne z okresami zatrudnienia 7 lat 5 miesięcy 3 dni (od 1 grudnia 1984 r. do 16 grudnia 1991 r. oraz od 21 stycznia 1992 r. do 18 czerwca 1993 r.), a wobec tego, że stała się inwalidą III grupy przed 18 grudnia 1994 r. (orzeczenie OKiZ i opinia biegłego sądowego) spełniła wymogi do przyznania świadczenia. Opinia biegłego jednak nie może być uznana za wyczerpującą skoro nie odnosi się ona do orzeczenia psychiatry, wydanej w dniu 27 lipca 1995 r. dla potrzeb Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej [...] w T., nie ustalającego u wnioskodawczyni inwalidztwa jakiejkolwiek grupy. Te rozbieżne opinie winny być wyjaśnione w toku ponownego postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 32 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) renta inwalidzka przysługuje pracownikowi, który jest inwalidą, ma wymagany okres zatrudnienia, a inwalidztwo jego powstało w czasie zatrudnienia lub w okresie równorzędnym z okresem zatrudnienia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Te ostatnie warunki oceniane na podstawie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), uważa się za spełnione jeżeli pracownik udowodni określoną liczbę lat okresów składkowych albo okresów składkowych uzupełnionych okresami nieskładkowymi w rozmiarze nie przekraczającym jednej trzeciej uwzględnionych okresów składkowych (art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 4 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji). Natomiast warunek powstania inwalidztwa będzie spełniony, jeżeli inwalidztwo powstało w okresach składkowych, bliżej określonych w art. 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, pkt 3-7, pkt 9 lit. "a", pkt 10, pkt 11 i pkt 15, oraz w okresach nieskładkowych wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 2-5, pkt 6 lit. a i pkt 7 albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Warunkiem podstawowym jest ustalenie, że osoba ubiegająca się o świadczenie jest inwalidą, a więc jest częściowo, bądź całkowicie niezdolna do wykonywania zatrudnienia, a po przesądzeniu tego, ustalenie posiadania wymaganego okresu zatrudnienia - obecnie okresów składkowych - albo okresu zatrudnienia łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi - obecnie okresów składkowych uzupełnionych okresami nieskładkowymi w podanym wyżej

rozmiarze. Warunkiem koniecznym dla przyznania świadczenia jest też powstanie inwalidztwa w odpowiednim czasie.

W świetle niewadliwych ustaleń Sądu Wojewódzkiego, wnioskodawczyni jest inwalidą II grupy z ogólnego stanu zdrowia od sierpnia 1995 r., a data ta związana jest z powstaniem zaburzeń [...], które doprowadziły do hospitalizacji [...]. Inwalidztwo III grupy z ogólnego stanu zdrowia [...] powstało przed grudniem 1994 r. Skoro wnioskodawczyni pobierała zasiłek dla bezrobotnych do dnia 18 czerwca 1993 r., to stała się inwalidą w czasie 18 miesięcy od ustania okresu składkowego wymienionego w art. 2 ust. 2 pkt 6 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent... Z powyższego wynika więc, że spełnione zostały dwa warunki określone jako konieczne dla przyznania świadczenia inwalidzkiego wymienione w art. 32 pkt 1 i 3 ustawy o z.e.p. w związku z art. 6 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji, natomiast ustalenia wymagało, czy wnioskodawczyni ma wymagany okres zatrudnienia w rozumieniu art. 32 pkt 2, 33 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.p. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o rewaloryzacji... wynoszący w jej przypadku 5 lat. Okres ten powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę inwalidzką, a zatem w chwili składania wniosku (27 czerwca 1995 r.) Bogusława K. nie pozostawała w zatrudnieniu w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania inwalidztwa, a więc w okresie grudzień 1984 do grudnia 1994 (art. 33 ust. 2 ustawy o z.e.p.)

Z dołączonych dokumentów wynika, że wnioskodawczyni była zatrudniona w Zakładach Azotowych S.A. w T. w charakterze młodszego kucharza od 30 czerwca 1979 r. do 16 grudnia 1991 r. W okresie tego zatrudnienia korzystała z urlopu wychowawczego od 29 stycznia 1984 r. do 30 listopada 1985 r. oraz od 29 listopada 1987 r. do 16 grudnia 1991 r. W czasie urlopu wychowawczego przebywała na urlopie macierzyńskim od 13 sierpnia 1988 r. do 21 grudnia 1988 r. Po rozwiązaniu umowy o pracę (za porozumieniem stron) Bogusława K. została zarejestrowana w Rejonowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna (w dniu 23 stycznia 1992 r.) i pobierała zasiłek dla bezrobotnych w związku z pozostawaniem bez pracy od 26 stycznia 1992 r. do 18 czerwca 1993 r. W czasie tego ostatniego okresu przebywała na zwolnieniu lekarskim od 9 do 31 marca 1992 r., od 1 do 17 kwietnia 1992 r. oraz od 22 do 30 kwietnia 1992 r.

W dziesięcioleciu liczonym od dnia powstania inwalidztwa od 1 grudnia 1984 r. do 1 grudnia 1994 r.) wnioskodawczyni wykazała:

w roku 1984 - 1 miesiąc okresów nieskładkowych (art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewaloryzacji), w roku 1985 - 1 miesiąc okresów składkowych - od 1 do 31 grudnia 1985 r. (art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. "a" ustawy o rewaloryzacji) oraz 11 miesięcy okresów nieskładkowych (art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewaloryzacji), w 1986 r. 12 miesięcy, a w 1987 r. 10 miesięcy i 28 dni okresów składkowych (art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. "a" ustawy o rewaloryzacji) oraz 1 miesiąc i 2 dni okresów nieskładkowych (art. 4 ust. 1 pkt 6 cytowanej ustawy). W roku 1988 - w związku z urlopem macierzyńskim - 4 miesiące i 8 dni okresów składkowych (art. 2 ust. 1 pkt 5) oraz 7 miesięcy i 23 dni okresów nieskładkowych (art. 4 ust. 1 pkt 6). W latach 1990 do 1991 - wobec urlopu wychowawczego występują okresy nieskładkowe łącznie 35 miesięcy i 16 dni, a okres od 24 stycznia 1992 r. do 18 czerwca 1993 r., jako okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych podlega zaliczeniu jako okres składkowy - 14 miesięcy i 8 dni (art. 2 ust. 2 pkt 6) z wyłączeniem 43 dni w roku 1992, przez który to czas wnioskodawczyni korzystała z zasiłku chorobowego (okres nieskładkowy - art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. "a").

Powyższe daje podstawę do stwierdzenia, że w ocenianym okresie ubiegająca się o świadczenie wykazała 3 lata 7 miesięcy i 6 dni okresów składkowych oraz 4 lata 10 miesięcy i 7 dni okresów nieskładkowych. Te ostatnie podlegają zaliczeniu przy ustalaniu prawa do świadczenia w rozmiarze nie przekraczającym jednej trzeciej uwzględnionych okresów składkowych (art. 4 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji...), to jest w rozmiarze 1 roku 2 miesięcy i 12 dni, stąd też łączny okres prawidłowo ustalony przez Sąd Wojewódzki wynosi 4 lata 9 miesięcy i 12 dni.

Nie jest trafne stwierdzenie rewizji nadzwyczajnej, iż wnioskodawczyni wykazała wymagany okres zatrudnienia liczonego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi, stosownie do art. 32 pkt 2 i 33 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.p. i spełnia warunki do przyznania świadczenia, skoro - wobec daty złożenia wniosku o rentę - ustalenia wymagało posiadanie okresów składkowych oraz nieskładkowych w myśl art. 26 w związku z art. 45 ust. 1 ustawy o rewaloryzacji.

Art. 26 ust. 1 pkt 1 tej ustawy w brzmieniu zmienionym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent... (Dz. U. Nr 127, poz. 583), wskazuje, że ma ona zastosowanie do wniosków, zgłoszonych od dnia jej wejścia w życie (15 listopada 1991 r. - art. 46 ust. 1), z wyjątkiem przewidzianym w ust. 2, w myśl którego do osób, które do dnia wejścia w życie ustawy nie zgłosiły wniosku o świadczenie, mimo że spełniły łącznie warunki do nabycia prawa do tych świadczeń - stosuje się przepisy dotychczasowe, dotyczące warunków nabycia prawa do emerytury lub renty. Inwalidztwo wnioskodawczyni powstało już po tej dacie (grudzień 1994 r.), stąd też rozpoznanie sprawy nastąpiło z uwzględnieniem zasad przewidzianych w ustawie o rewaloryzacji.

Z przedstawionych okoliczności sprawy wynika, że nie został spełniony jeden z trzech koniecznych dla przyznania świadczenia warunków, stąd też wyrok Sądu Wojewódzkiego oddalający odwołanie wnioskodawczyni jest zgodny z prawem.

Z tych względów rewizja nadzwyczajna podlega oddaleniu na podstawie art. 421 § KPC.

=====